

**TELENOR FONDACIJA
GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU
ZA 2013. GODINU**

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA	3
3. OBLASTI RADA	4
4. PREGLED PROJEKTNIH AKTIVNOSTI PO OBLASTIMA RADA	4
4.1. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati - kategorija mladi i obrazovanje .4	
• Telenor internet klub za mlade u Priboju.....	4
• Zaustavimo digitalno nasilje.....	5
• Telenor fondacija podržala projekat „Laboratorija znanja“	5
• Telenor fondacija obezbedila 20 računara Školi za mašinstvo i umetničke zanate	6
• Besplatan internet za društvene centre u Bojniku, Lepenici i Surdulici.....	6
• Letnja praksa za studente iz dijaspore.....	6
• Internet parkovi	7
• Elektronski dnevnicu u svim osnovnim školama na Paliluli	7
• Aktiviran sajt protiv nelegalnog sadržaja na internetu – „Net patrola“	8
• Otvoren Omladinski klub opštine Raška	8
• Telenor fondacija doprinosi širenju informatičke pismenosti u opštini Nova Varoš	8
• Kvalitetnije obrazovanje učenika u Opštini Mionica zahvaljujući Telenor fondaciji.....	9
• UNICEF Medijska nagrada	9
• Omladinski informatori u školama na Paliluli.....	9
• Multidisciplinarni programi za studente društvenih nauka	9
• Dodeljene nagrade „Prof. dr Ilija Stojanović“	10
4.2. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati - kategorija društveno ugrožene grupe	11
• Humanitarni fudbalski turnir „BELhospice“	11
• Radionica Integracije.....	11
• Telenor fondacija pružila podršku realizaciji projekta „Jednake šanse za sve“	11
• Telenor fondacija obezbedila 10 laptop računara i neograničen pristup internetu za Edukaciono obrazovni centar u Dimitrovgradu.....	11
• Mesta u srcu	12
• Clandestino.....	12
• OŠ „Anton Skala“	12
• Humanitarna izložba u Telenorovom Intro centru	13
• Otvoren internet klub za osobe sa oštećenim sluhom.....	13
• Armoniapolis – Zvučna slika Beograda.....	14
• Muzej istorije Jugoslavije u saradnji sa Telenor fondacijom predstavio projekat digitalizacije foto-arhiva	14
• Savamala - Još jedna lokacija na Zvučnoj mapi Beograda	14
4.4. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati – kategorija zaštita životne sredine	16
• Zelena oaza na Dunavu	16
• Telenor fondacija u akciji Plavo-zeleni Beograd	16
• Predstavljen virtuelni vodič kroz eko-destinacije Srbije.....	16
• „Recikliraj baš, uradi šta znaš“	17

1. UVOD

Telenor fondacija doprinosi razvoju društva iniciranjem, podržavanjem i uključivanjem u strateške, dugoročne i održive društvenoodgovorne projekte. Pomenute aktivnosti Fondacija realizuje u saradnji s partnerima, uz podršku raznorodnih timova.

Aktivnosti Telenor fondacije usmerene su na pružanje pomoći društveno ugroženim slojevima građanstva Srbije, omladini radi njihovog obrazovnog i profesionalnog razvoja u okolnostima dinamičnog napretka modernog društva. Fondacija daje doprinos i decentralizaciji umetnosti i kulturnom stvaralaštvu, kao i opštem ekološkom razvoju.

Transparentno i javno partnerstvo sklapamo s državnim ustanovama i neprofitnim organizacijama po procedurama koje nalaže naš statut. Nadležni tim procenjuje i odabira pristigle ideje prema jasnim merilima, koje zatim dostavlja Upravnom odboru Telenor fondacije. Na njemu je da na redovnim sednicama odluči koje ideje će podržati. Naši partneri obavezni su da Odboru stave na uvid javan izveštaj o toku svog rada i detaljan pregled njegovih rezultata.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Od ukupno pet članova Upravnog odbora Telenor fondacije, dva člana dolaze iz kompanije Telenor. Odborom Fondacije predsedava Uve Fredhajm, izvršni direktor Telenora d.o.o., koji je tokom 20 godina profesionalnog rada radio na različitim upravljačkim pozicijama u Telenorovim kompanijama u Mađarskoj, Norveškoj i Ukrajini i bio član Upravnog odbora Telenora u Crnoj Gori i član Izvršne komisije mobilnog operatora Didži u Maleziji.

Sandra Štajner, izvršna direktorka korporativnih komunikacija i ljudskih resursa, Telenor d.o.o., svoje višegodišnje iskustvo u oblasti komunikacija stekla je radeći u kompanijama i kao nezavisni konsultant u zemlji i inostranstvu. Na tim funkcijama aktivno se bavila korporativnim poslovima i odnosima sa javnošću, i sprovela velik broj značajnih projekata korporativne društvene odgovornosti.

Mr Darinka Radojević, savetnik generalnog direktora Instituta „Kirilo Savić” za životnu sredinuposедуje višegodišnje iskustvo u privredi i obrazovanju, koorodinaciji multidisciplinarnim projektima, saradnji sa vladinim institucijama, lokalnim samoupravama i organizacijama civilnog društva. Iskustvo u oblasti životne sredine i održivog razvoja stekla je kao rukovodilac Grupe za održivi razvoj u Kabinetu potpredsednika Vlade za evropske integracije, a od 2008. do jula 2011. godine bila je sekretar Saveta za održivi razvoj.

Prof. dr Slobodan G. Marković, vanredni je profesor na Fakultetu političkih nauka (predmet "Politička antropologija") i viši naučni saradnik Instituta za evropske studije u Beogradu. Više godina radio je u nevladinom sektoru i bavio se brojnim društvenim aktivnostima.

Veran Matić, osnivač i glavni i odgovorni urednik TV B92. Kao novinar radio je za mnoge alternativne i omladinske medije u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, kao i za mnogobrojne evropske i američke medije (The New York Times, Le Monde, The Wall Street Journal, itd). Zbog posvećenosti odgovornom novinarstvu i pozitivnim društvenim promenama, stekao je međunarodni ugled.

Upraviteljica Telenor fondacije i menadžer spoljnih poslova Telenor d.o.o., Ivana Matijević, svoju karijeru u Telenoru je započela 2008. godine, gde je radila na različitim projektima korporativnog razvoja u saradnji sa vladinim institucijama, kao i na kreiranju struktuiranog pristupa problemu zaštite životne sredine kroz iniciranje projekata u oblasti društvene odgovornosti.

3. OBLASTI RADA

Od osnivanja, Telenor fondacija istražuje potrebe i teškoće sa kojima se susreće srpsko društvo. Stoga su aktivnosti Telenor fondacije usmerene na 4 osnovne oblasti:

- Mladi, njihovo obrazovanje i profesionalno usavršavanje
- Društveno ugrožene grupe
- Razvoj kulturne produkcije i tržišta umetnosti
- Zaštita životne sredine

Naše angažovanje u ovim oblastima ne svodi se samo na finansijsku podršku, već težimo da svojim kapacitetima i znanjem, doprinesemo uspešnoj realizaciji projekata koji nude delotvorna, održiva i razvojna rešenja na teritoriji cele Srbije.

Bez obzira na veliki broj različitih delatnosti, u osnovi svog delovanja Telenor fondacija ima jedan cilj – da pomogne srpskom društvu da ide napred i da se razvija, a to je temelj našeg društveno odgovornog poslovanja.

4. PREGLED PROJEKATNIH AKTIVNOSTI PO OBLASTIMA RADA

U 2013. godini Telenor fondacija pokrenula je i podržala 35 projekata i saradivala sa 69 partnerskih organizacija.

4.1. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati - kategorija mladi i obrazovanje

- **Telenor internet klub za mlade u Priboju**

Januar 2013. – Zahvaljujući saradnji opštine Priboj i Telenor fondacije, 23. januara u okviru Kancelarije za mlade opštine Priboj otvoren je Internet klub u kojem je svim korisnicima omogućeno besplatno korišćenje interneta.

Internet klub, otvoren je u okviru realizacije projekta „Informacije mladima!“ i ima za cilj pružanje podrške prvenstveno mladima, njihovom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju, kao i uključivanje mladih u projekte Kancelarije i njihovo učešće u lokalnim akcijama.

Telenor fondacija opremila je klub sa 9 računara i modemima sa neograničenim pristupom internetu.

- **Zaustavimo digitalno nasilje**

Januar/Decembar 2013. - Projekat „Zaustavimo digitalno nasilje“ pokrenuli smo 2012. godine u partnerstvu sa UNICEF-om i Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

Pored istraživanja koje je za potrebe projekta sproveo Institut za psihologiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, na zahtev Telenor grupe renomirana konsultantska kuća Boston Consulting Group (BCG) u studiji „Bezbednost dece na internetu“ iznela je predviđanje da će u 2017. godini više od pola miliona dece u Srbiji imati pristup internetu.

Zahvaljujući debatama i diskusijama sa učenicima koje smo u nekoliko navrata organizovali tokom godine, uvideli smo da je najefikasniji način borbe protiv digitalnog nasilja edukacija dece, a da su najbolji edukatori prvo njihovi vršnjaci, a potom nastavnici i roditelji.

Stoga je u saradnji sa partnerima organizovan niz obuka i kreativnih radionica na kojima su iskusni predavači učenicima i nastavnicima iz svih delova Srbije prenosili znanja i veštine neophodne za prevenciju digitalnog nasilja.

U toku 2013. godine ove radionice pohađalo je više od 6000 učenika i nastavnika, čime je poruka o prevenciji doprla do istog broja razrednih odeljenja. Radionice su podržali i nacionalni ambasadori UNICEF-a u Srbiji – Aleksandar Saša Đorđević, Ana Ivanović i Novak Đoković koji su svojim učešćem u radionicama i javnim angažovanjem uticali na podizanje javne svesnosti o značaju digitalnog nasilja.

Prihvatajući uticaj Fejsbuka među decom i njegovu sveprisutnost, kreirana je Fejsbuk stranicu „Biraj reči, hejt spreči“. Između ostalog, namera nam je da aktiviranjem na društvenim mrežama osnažimo decu da promovišu i šire pozitivne poruke i kvalitetne sadržaje na internetu, i ujedno dignu glas protiv nasilja i za nenasilje.

- **Telenor fondacija podržala projekat „Laboratorija znanja“**

April 2013. - U okviru projekta „Laboratorija znanja“, koji je uz podršku Telenor fondacije i opštine Stari grad inicirala nevladina organizacija DC-Link, u subotu, 20. aprila, u palati Beograd, održana je radionica pod nazivom „Razmišljaonica - Idejaonica“.

„Laboratorija znanja“ nastala je u saradnji sa školom računara Instituta za nuklearne nauke „Vinča“, a ima za cilj da primenom novih tehnologija, naučnih znanja i socijalnih veština, kroz otvorenu komunikaciju razvija inovativnost, kreativnost i timski duh kod dece.

Radionice, „Razmišljaonice - Idejaonice“, učenicima omogućuju da kroz igru i zanimljive eksperimente učestvuju u izradi različitih modela - robota, web sajtova, video klipova, i multimedijalnih prezentacija, malih naučnih eksperimenata iz oblasti fizike, hemije, biologije i drugih prirodnih nauka, upoznaju se sa ekološkim problemima ali i da nauče kako da na kreativan način sačuvaju životnu sredinu.

Oglednom času znanja i veština prisustvovali su učenici petih razreda sa teritorije opštine Stari grad.

U periodu april/jun 2013. godine, održano je šest različitih radionica iz oblasti robotike, medija, ekologije, informacionih tehnologija, nauke i dizajna, u kojima je omogućeno besplatno učešće za 150 učenika.

U junu 2013. đaci petaci, polaznici radionica „Idejaonica-razmišljaonica“ predstavili su svoje projekte robota, internet sajtova, multimedijalnih aparata, mašina, uređaja i scenarije za animirane filmove na festivalu Laboratorija znanja.

Za najinovativnije radove proglašeni su projekat robota kornjače sa recikliranim papirom, scenario i izrada animiranog filma „Četiri drugarice“ i projekat robota asistenta za starije osobe.

- **Telenor fondacija obezbedila 20 računara Školi za mašinstvo i umetničke zanate**

Maj 2013. – Učenicima i nastavnicima škole „Tehnoart Beograd“ Telenor fondacija donirala je 15 desktop računara za rad u školskoj informatičkoj sali, kao i pet laptop računara sa neograničenim pristupom internetu.

Za učenike, računari su važno edukativno sredstvo, a internet je budućnost komuniciranja. Stoga, akcije kao što je ova doprinose boljoj pripremi za sve izazove savremenog, informatičkog društva. Ovim projektom učenici škole „Tehnoart“ približice se ostvarivanju ideje individualnog procesa obrazovanja - jedan učenik, jedan računar.

Škola za mašinstvo i umetničke zanate „Tehnoart Beograd“ jedinstvena je obrazovna ustanova koja svojim radom obuhvata dve naizgled nespojive oblasti – tehniku i umetnost. Škola trenutno ima 935 učenika i dva područja rada: mašinstvo i kultura, umetnost i javno informisanje.

- **Besplatan internet za društvene centre u Bojniku, Lepenici i Surdulici**

Jun 2013. – Društvenim centrima nerazvijenih opština na jugoistoku Srbije predstavnici Telenor fondacije 04. juna donirali su modeme sa neograničenim pristupom internetu na godinu dana. Na ovaj način Telenor je podržao projekat „Razvoj društvenih centara u jugoistočnoj Srbiji“ koji sprovodi Društvo za razvoj dece i mladih – Otvoreni klub iz Niša.

Projekat „Razvoj društvenih centara u jugoistočnoj Srbiji“ ima za cilj prekidanje kruga siromaštva i društvene isključenosti u najsiromašnijim opštinama na jugoistoku Srbije, tako što omogućava učešće različitih grupa, a naročito dece i mladih.

- **Letnja praksa za studente iz dijaspore**

Jul 2013. – Treću godinu za redom, zbog velikog interesovanja studenata i opština, Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED), uz podršku Telenor fondacije i Ambasade Švajcarske, sprovode projekat „Upoznaj državu Srbiju“.

Projekat omogućava našim studentima iz dijaspore da posete Srbiju i tokom leta obave stručnu praksu u brojnim lokalnim samoupravama i kompanijama širom zemlje. Preko dvadeset srpskih studenata koji na prestižnim svetskim univerzitetima pohađaju osnovne, postdiplomske ili doktorske studije, dobilo je priliku da od 2. do 19. jula, pohađa tronedeljnu stručnu praksu. Ovi studentima omogućeno je upoznavanje sa organizacijom i radom lokalne samouprave, kompanijama koje u njima posluju, ali i sa ključnim privrednim i investicionim potencijalima zemlje.

Ideja ovog projekta je da se studenti tokom prakse motivišu da znanjem i iskustvom stečenim u inostranstvu doprinesu unapređenju ekonomskog razvoja matice, podele svoja znanja sa predstavnicima vlasti i kompanija, ali i da ostvare kontakte sa potencijalnim poslodavcima.

Cilj ovog projekta, takođe, da se svi mladi ljudi, koji su u potrazi za boljim uslovima obrazovanja napustili Srbiju, podstaknu da se vrate i entuzijazmom i stečenim znanjima doprinesu razvoju domaće privrede.

O uspešnosti projekta govore postignuti rezultati, brojni zadovoljni učesnici i veliko interesovanje mnogih opština i kompanija. U prethodne dve godine letnju praksu prošlo je 37 studenata, a nova znanja sticali su u 30 lokalnih samouprava i 15 kompanija. Gradovi i opštine koji su ovog leta ugostili studente su Beograd, Niš, Novi Sad, Kragujevac, Užice, Sombor, Pančevo, Kikinda, Ruma i gradska opština Zvezdara, a među kompanijama u kojima su studenti ostvarili praksu, nalazi se i Telenor.

Ove godine zabeležen je najveći odziv studenata, a preko dvadeset izabраниh kandidata iz Austrije, Italije, Francuske, Nemačke, SAD-a, Slovenije, Rusije, Grčke i Španije, zadovoljilo je kriterijume konkursa i steklo mogućnost učešća u ovom jedinstvenom projektu.

- **Internet parkovi**

Jul 2013. - Telenor već šestu godinu zaredom aktivno doprinosi širenju informatičke pismenosti, čini internet dostupnim sve većem broju ljudi, i gradovima Srbije pomaže da idu u korak sa svetskim metropolama koje imaju besplatne internet parkove. Posetiocima u gradovima širom Srbije pružamo jedinstvenu mogućnost da uživaju u svojim omiljenim parkovima dok su u svakom trenutku povezani sa ljudima i informacijama do kojih im je stalo, besplatno surfuju internetom, čitaju elektronsku poštu, informišu se i zabavljaju. Pored prednosti koje donose građanima, Telenor internet parkovi unapređuju lokalni turizam pošto omogućavaju turistima da jednostavno dobiju informacije o turističkoj ponudi ne samo grada u kojem se nalaze već i Srbije.

U Beogradu besplatan internet dostupan je u parku kod Vukovog spomenika, parku Proleće, Skejt parku na Novom Beogradu, Studentskom parku, u Malom i Velikom Tašmajdanu, Miljakovačkom parku, parku Zvezdara i parku Obrenovac, dok je u gradovima širom Srbije besplatan pristup internetu omogućen u parkovima u Subotici, Sremskoj Mitrovici, Kragujevcu, Kikindi i Leskovcu.

- **Elektronski dnevnicu u svim osnovnim školama na Paliluli**

Septembar 2013. – Zahvaljujući podršci Telenor fondacije palilulski osnovci i njihovi roditelji dobili su mogućnost da putem mobilnog telefona ili interneta u svakom trenutku provere ocene i izostanke svoje dece, kao i da dobiju druga važna obaveštenja.

Svakog petka, roditelji dobijaju besplatnu SMS poruku i i-mejl u kojima su navedene dečije ocene i izostanci za tu nedelju.

Predsednik Gradske opštine Palilula Stojan Nikolić kaže da je osnovni cilj ovog projekta modernizacija 16 osnovnih škola koja će svim akterima doneti višestruke prednosti.

Roditelji i učenici sve relevantne informacije mogu naći na jednom mestu i uvek im mogu pristupiti. Nastavnici, škola i opština dobijaju kvalitetnu i lako dostupnu statistiku rada nastavnog osoblja tokom cele godine, a obezbeđena je i egzistencija za osam osoba sa invaliditetom koji će raditi na unosu podataka iz pisanih dnevnika u elektronsku formu.

Svi roditelji koji žele da imaju pristup elektronskim dnevnicima svoje dece dobili su korisničko ime i šifru. Podacima se pristupa preko sajta www.skolskidnevnik.rs, a uskoro će to biti moguće i preko linkova na sajtovima osnovnih škola.

Telenor fondacija obezbedila je besplatno slanje SMS poruka roditeljima, računare i internet modeme za zaposlene koji rade na unosu podataka.

Projekat je dobio saglasnost saveta roditelja. Podaci dece čiji roditelji nisu dali svoju saglasnost ne unose se u elektronski dnevnik.

Kako bi se onemogućio neovlašćeni pristup podacima baza podataka je kodirana (enkriptovana), a automatsko arhiviranje podataka (bekap) radi se automatski na svakih šest sati tako što se arhivirani podaci šalju na dve različite lokacije. GO Palilula razmišlja i proširivanju projekta na srednje škole na svojoj teritoriji.

- **Aktiviran sajt protiv nelegalnog sadržaja na internetu – „Net patrola“**

Septembar 2013. - U okviru projekta Klikni bezbedno, realizovanog uz podršku Telenor fondacije, Centar za bezbedni internet pustio je u rad sajt www.netpatrola.rs. Ovaj sajt namenjen je svima onima koji žele da prijave internet sadržaje koje smatraju štetnim, koji sadrže govor mržnje ili promovišu seksualno iskorišćavanje dece.

Potpuno bezbedan i anonimna mehanizam za prijave nudi priliku svima da kroz različite metode prijavljivanja, posetom internet stranice, popunjavanjem onlajn formulara ili putem e-mail-a, prijave nelegalni i uznemiravajući sadržaj u vidu fotografija, animacija, slika, video ili tekstualnog sadržaja.

Cilj projekta je edukacija i informisanje dece i mladih, ali i njihovih roditelja, nastavnika i drugih internet korisnika, o prednostima i rizicima upotrebe informacionih i komunikacionih tehnologija, načinima bezbednog korišćenja novih tehnologija, kao i zaštita građana od nelegalnog, nedozvoljenog i štetnog sadržaja i ponašanja na internetu.

- **Otvoren Omladinski klub opštine Raška**

Oktoibar 2013. – U okviru projekta sprovedenog u saradnji Telenor fondacije Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije i Opštine Raška mladi iz opštine Raška i okoline, 29. oktobra dobili su prvi Omladinski klub u okviru kog se nalazi i Internet klub.

Omladinski klub delovaće kao sastavni deo Kancelarije za mlade opštine Raška, sa ciljem da se mladi podstaknu na aktivnije učešće u zajednici, kao i da se sprovede umrežavanje lokalnih aktera koji se bave mladima.

Prostorije su adaptirane i opremljene, a Telenor fondacija je obezbedila laptop računare i brzi internet za Internet klub.

U toku narednih meseci, u okviru Omladinskog kluba opštine Raška, održan je niz edukativnih radionica neformalnog karaktera na temu volonterizma, omladinskog aktivizma, pisanja predloga projekta, kao i obuka za rad na računaru.

- **Telenor fondacija doprinosi širenju informatičke pismenosti u opštini Nova Varoš**

Novembar 2013. – Zahvaljujući donaciji Telenor fondacije, u novim prostorijama omladinskih centara u Novoj Varoši građani mogu da koriste sve pogodnosti koje im pružaju računari i pristup internetu, i da učestvuju u brojnim edukativnim sadržajima.

U cilju pružanja podrške projektu „Kancelarija za mlade Nova Varoš“, Opštini Nova Varoš Telenor fondacija poklonila je 10 računara, tri štampača i neograničen internet na godinu dana.

U omladinskom centru sprovedeni su brjoni edukativni sadržaji kao što su sekcije lepog govora, novinarstva, muzička sekcija, literarna, likovna i vajarstva, rad izviđača, internet obuke i kursevi rada na računaru, kursevi stranih jezika, pripremne nastave za polaganje prijemnih ispita za srednje škole, kursevi multimedije i fotografije.

Sadržaji su dostupni svim zainteresovanim grupama – osobama ometenim u razvoju, deci sa posebnim potrebama, samohranim roditeljima, različitim starosnim i interesnim grupama.

- **Kvalitetnije obrazovanje učenika u Opštini Mionica zahvaljujući Telenor fondaciji**

Novembar 2013. - Đaci osnovnih škola "Milan Rakić" i "Živojin Mišić" iz Opštine Mionica moći će da savladaju veštine korišćenja računara, različite programske jezike i surfovanje internetom, zahvaljujući računarima koje im je obezbedila Telenor fondacija. U većini izdvojenih odeljenja ove dve škole raspoređeno je 18 računara.

Razvoj moderne tehnologije zahteva da deca idu u korak s vremenom. Zahvaljujući ovom projektu, smanjen je digitalni jaz između đaka u ovom kraju i njihovih vršnjaka u ekonomski razvijenijim opštinama.

- **UNICEF Medijska nagrada**

Novembar 2013. - U saradnji sa kompanijom Telenor UNICEF je i ove godine, na Svetski dan deteta i godišnjicu usvajanja Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima deteta, 20. novembar, dodelio godišnja priznanja predstavnicima štampanih i elektronskih medija za profesionalno i etično izveštavanje o deci i dečijim pravima.

Ova nagrada se dodeljuje od 2004. za najbolji prilog objavljen na televiziji, radiju i u štampi (uključujući internet portale medijskih kuća). Tema ovogodišnjeg konkursa bila je prevencija digitalnog nasilja nad i među decom.

- **Omladinski informatori u školama na Paliluli**

Decembar 2013. - Projekat omladinskih školskih medija pokrenula je AGENDA Centar za podršku porodici sa partnerskom organizacijom Crveni krst Palilula u saradnji sa Telenor fondacijom i Švajcarskom agencijom za razvoj i saradnju u Srbiji.

Projektom su obuhvaćene 23 škole – osnovne, srednje, kao i škola za obrazovanje odraslih „Braća Stamenković“, odnosno oko 15.000 dece i mladih. U holovima svih škola postavljeni su monitori putem kojih učenici mogu da se informišu o brojnim oblastima kao što su: pristup pravima (prava građana i mesta na kojima se mogu ostvariti, Savetovalište za mlade, SOS telefon, Zaštitnik prava građana), zdravi stilovi života, mogućnosti za kvalitetno sprovođenje slobodnog vremena – najave besplatnih aktivnosti namenjenih mladima, kao i omogućavanje vidljivosti aktivizma mladih u školama i lokalnoj sredini. Odabrane teme temelje se na preporukama iz Nacionalne strategije za mlade Republike Srbije.

- **Multidisciplinarni programi za studente društvenih nauka**

Decembar 2013. - Telenor fondacija podržala je jednogodišnje obrazovne programe za studente društvenih nauka koji pohađaju Beogradsku Otvorenu Školu. U okviru ovog partnerstva, 35 talentovanih studenata završnih godina osnovnih studija iz cele Srbije, imaće priliku da proširi znanja u oblastima društvene kulture, socijalnih vrednosti i

procesa evropskih integracija. Doprinos Telenora ogleda se i u predavanjima koja naši stručnjaci drže studentima.

- **Dodeljene nagrade „Prof. dr Ilija Stojanović“**

Decembar 2013. – Najboljim diplomcima odseka za telekomunikacije, autorima najboljih studentskih radova konferencije TELFOR 2013, kao i autorima najboljeg stručnog rada objavljenog u međunarodnom časopisu, 14. decembra dodeljene su nagrade „Prof. dr Ilija Stojanović“, koje Telenor fondacija tradicionalno dodeljuje sedmu godinu zaredom.

Dodela nagrada održana je na Svečanoj akademiji povodom proslave Dana Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu, a u ime Fondacije nagrade je uručio Pjer Vučković, menadžer za tehnološku strategiju i finansijsko planiranje kompanije Telenor.

Nagrada je ustanovljena u znak sećanja na prof. dr Iliju Stojanovića, pionira telekomunikacija u Srbiji i na prostorima bivše SFRJ.

4.2. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati - kategorija društveno ugrožene grupe

- **Humanitarni fudbalski turnir „BELhospice“**

Jun 2013. - Fudbalski tim sačinjen od naših kolega iz Telenora rado učestvuje na svim turnirima, a posebno ih je radovalo učešće na „BELhospice“ turniru. Od osvojenog prvog mesta, mnogo više su se obradovali prikupljenih 11.000 evra za zbrinjavanje pacijenata terminalno obolelih od raka.

Turnir u malom fudbalu održan je u organizaciji Centra za palijativno zbrinjavanje i palijativnu medicinu „BELhospice“, uz podršku brojnih domaćih i stranih kompanija.

- **Radionica Integracije**

Jul 2013. - Telenor fondacija, u 2013. godini, podržala je rad Radionice Integracije, koju je pokrenuo naš priznati glumac Miki Manojlović.

Radionica Integracije planski, promišljeno i sistematično radi na kreiranju i realizaciji programa namenjenih slepim, slabovidim i osobama sa drugom vrstom invaliditeta ali i svim ostalim poklonicima kvalitetnog stvaralaštva i biranih umetničkih vrednosti. Jednom rečju – integracija i inkluzija kroz umetnost.

Od samog osnivanja, cilj Radionice Integracije takođe je da osobe sa invaliditetom ne ostanu samo posmatrači kulturnih dešavanja u Radionici već da budu istinski učesnici i stvaraoci programa. Istovremeno, Radionica animira najširu javnost - publiku, kojoj predstavlja talente, sposobnosti, umeća i dostignuća osoba sa invaliditetom.

- **Telenor fondacija pružila podršku realizaciji projekta „Jednake šanse za sve“**

Jul 2013. - Telenor fondacija finansijskom donacijom podržala je projekat „Jednake šanse za sve“, koji su kao predstavnici Druge ekonomske škole, inicirale majka učenika sa smetnjama u razvoju, Snežana Lazarević i odeljenski starešina učenika sa smetnjama u razvoju i pedagog škole Melita Randelović.

Nastavnici, zaposleni u školi i pedagoško-psihološka služba Druge ekonomske škole uložili su ogroman trud kako bi uključivanje učenika sa smetnjama u razvoju, invaliditetom i teškoćama u učenju, u školsku sredinu proteklo sa što manje teškoća i u skladu sa potrebama i razvojnim specifičnostima učenika, a u skladu sa opštim principima obrazovanja i vaspitanja.

Za potrebe realizacije aktivnosti projekta, koje se sastoje iz seminara, predavanja, radionica za učenike, aktivnosti vršnjačke grupe i vannastavnih aktivnosti Telenor fondacija obezbedila je sredstva za nabavku tehničke opreme. Obezbeđenim sredstvima kupljena su tri računara, dva štampača, video kamera, projektor i platno čime je omogućena izrada materijala za učenje, različitih video poruka i promotivnog materijala.

- **Telenor fondacija obezbedila 10 laptop računara i neograničen pristup internetu za Edukaciono obrazovni centar u Dimitrovgradu**

Jul 2013. – Zahvaljujući podršci Telenor fondacije i Opštine Dimitrovgrad, korisnici Edukaciono obrazovnog centra u Dimitrovgradu koji rade sa decom i mladima sa

smetnjama u razvoju od 17. juna na raspolaganju imaju 10 laptop računara i neograničen pristup internetu u narednih godinu dana.

Prostorije i tehnička opremljenost Edukaciono obrazovnog centra koristiće se za stručnu edukaciju osoblja iz različitih institucija koje rade sa decom i mladima sa smetnjama u razvoju. Takođe, biće dostupne svim organizacijama civilnog društva koje se bave problemima manjina, ekologijom, pravima mladih i ostalim aktuelnim društvenim temama. Računare će moći da koriste i svi zainteresovani građani koji nemaju pristup internetu.

Opština Dimitrovgrad obezbedila je prostor za rad ovog centra i snosiće troškove njegovog održavanja i daljeg funkcionisanja, dok je Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu pribavilo sredstva za adaptaciju i opremanje prostora.

Zahvaljujući ovom i sličnim projektima kojima se omogućava pristup modernim tehnologijama, unapređen je kvalitet rada na različitim programima socijalne zaštite i obrazovne inkluzije.

- **Mesta u srcu**

Jul 2013. - Telenor fondacija se i ove godine pridružila svečanoj dodeli nagrada Mesta u srcu i dodelila nagradu u kategoriji „najbolje lokalno partnerstvo“. Nagrada je namenjena organizacijama civilnog društva i neformalnim grupama građana koje su u prethodnoj godini sprovele projekte sa najpozitivnijim efektima u svojim lokalnim zajednicama i ostvarile najbolja lokalna partnerstva.

Za projekat „Kuhinja na točkovima“ novčanu nagradu kao i modem sa besplatnim internetom na godinu dana Telenor fondacija dodelila je beogradskom Udruženju za podršku osobama ometenim u razvoju „Naša kuća“. Partnerstvo udruženja „Naša kuća“ i „Top rest“ katering pomaže dve socijalno ugrožene grupe jer „Kuhinja“ zapošljava osobe sa invaliditetom i obezbeđuje pristupačne obroke za osobe koje su stare, same, teško pokretne, nemoćne i bolesne.

Organizatori ovogodišnje nagrade su Trag fondacija, Erste banka i TACSO Srbija u saradnji sa Agencijom za evropske integracije i saradnju sa udruženjima Grada Beograda.

- **Clandestino**

Novembar 2013. - Zaposleni iz Telenora priključili su se akciji prikupljanja pomoći za izbeglice iz Azije, Afrike i Latinske Amerike koji se nalaze u centrima za prihvatanje tražilaca azila u Bogovađi i Banji Koviljači. Tokom nekoliko dana, prikupljeni su hrana, obuća, odeća, oprema i druge preko potrebne stvari za zimu.

- **OŠ „Anton Skala“**

Novembar 2013. - Nove tehnologije donele su nove mogućnosti i za unapređenje obrazovno-vaspitanog rada u školi „Anton Skala“. Savremena sredstva nastave koje je Telenor fondacija donirala školi (devet Ipad uređaja i dva interaktivna projektora) namenjena su za rad osam odeljenja, i kao pomoć logopedu za individualni rad sa učenicima.

Uređaji su najviše od koristi učenicima koji nemaju verbalnu komunikaciju, pa im je na ovaj način omogućeno da se razvijaju i osposobljavaju za druge vidove komunikacije. To su, pre svega, učenici sa smetnjama iz autističnog spektra, ali i svi drugi učenici kojima

je korišćenje ovakvog moćnog audio-vizuelnog sredstva od velikog značaja za povećanje pažnje, percepcije, motivacije, kognitivnih sposobnosti, koordinacije, a samim tim i učenja.

Pored redovne nastave, donirani uređaji našli su značajnu primenu u radu produženog boravka i vannastavnih aktivnosti škole, ne samo za učenje već i za zabavu i relaksaciju

- **Humanitarna izložba u Telenorovom Intro centru**

Decembar 2013. - Deca i mladi iz „Centra za smeštaj i dnevni boravak dece i omladine ometene u razvoju“ u Telenorovoj upravnoj zgradi i ove godine predstavljali su svoje rukotvorine, nastale tokom radno-okupacione terapije. Zaposleni u Telenoru pokazali su veliko interesovanje za ovu humanitarnu akciju, odazvali su se u velikom broju i kupovinom izloženih artikala, pomogli šticeenike

- **Otvoren internet klub za osobe sa oštećenim sluhom**

Decembar 2013. – U okviru projekta „Humanikacija“, Telenor fondacija donirala je 20 računara za Internet klub u Beogradu, koji koristi više od hiljadu osoba sa oštećenim sluhom.

Članovima kluba obezbeđena je edukacija za rad na računarima i internetu, kao i upoznavanje sa najnovijim tehnološkim trendovima koji bi bili od koristi osobama sa slušnim hendikepom.

Osobe sa oštećenim sluhom teže dolaze do posla, uspostavljaju komunikaciju i ostvaruju socijalnu inkluziju. Stoga, jedan od važnih ciljeva je i da članovi po završetku obuke pronađu zaposlenje u roku od 12 meseci od realizacije projekta.

Očekuje se da će svi zainteresovani članovi bar jednom mesečno koristiti računare, kao i da će broj članova organizacije početi da se uvećava do 5 odsto godišnje.

Projekat je podržao i Sekretarijat za socijalnu zaštitu koji i inače odvaja znatna sredstva za pomoć osobama sa invaliditetom.

4.3. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati - kategorija kultura i umetnost

- **Armoniapolis – Zvučna slika Beograda**

Maj 2013. - Nova veb aplikacija, kreirana u produkciji Udruženja "Ring Ring", uz podršku Telenor Fondacije, pod nazivom Projekat Armoniapolis, predstavljena je 21. maja na svečanoj promociji u galeriji O3one.

Projekat Armoniapolis, podstiče svesno slušanje zvukova u našem okruženju i interakciju bez upotrebe muzičke tehnologije. Skreće pažnju na bogatstvo zvučnog pejzaža koji nas okružuje, i daje mogućnost da se taj pejzaž prekomponuje, kombinacijom i slobodnom modifikacijom zvukova.

Svako ko želi i ima ideju, može oslušivati zvuke oko sebe, opisati ih rečima i postaviti kao tekstualne instrukcije na www.armoniapolis.com, a njihov opis služiće kao instrukcija koju drugi mogu da izvedu u sopstvenoj interpretaciji. Na taj način, svaki učesnik u Armoniapolisu može biti kompozitor i izvođač.

Zvuci Beograda biće polazna tačka, a u bliskoj budućnosti na Armoniapolisu moći će se naći zvučne slike iz celog sveta. Aplikacija je u potpunosti besplatna i dostupna je svima.

Projekat Armoniapolis rezultat je saradnje umetnice zvuka Svetlane Maraš, Juha Jouhtimakija iz Finske i Mine Arko iz Slovenije, a posebno za ovu priliku, pored Svetlane Maraš, umetnici Igor Čubrilović, Igor Stanglicki, Vladimir Manovski, Ana Gnjatović i Manja Ristic kreirali su svoja dela.

- **Muzej istorije Jugoslavije u saradnji sa Telenor fondacijom predstavio projekat digitalizacije foto-arhiva**

Novembar 2013. – U saradnji sa Telenor fondacijom, u okviru dvogodišnjeg projekta, Muzej istorije Jugoslavije digitalizovao je 150 000 fotografija foto-arhiva snimljenih u periodu od 1947. do 1980. godine. Fotografije, koje su snimila četiri fotografa iz Kabineta predsednika SFRJ na 1.083 lokacije u 93 države, većinom nepoznate široj javnosti, od 27. novembra dostupne su na internet adresi www.foto.mij.rs.

Podrškom projektu digitalizacije arhive Telenor fondacija dala je značajan doprinos zaštiti kulturnog nasleđa i dela svetske kulturne baštine savremenim metodama. Zahvaljujući projektu, otklonjena je opasnost od uništenja arhive i uvođenja restrikcija njenog korišćenja, jer je do danas svaki rad podrazumevao fizički kontakt sa fotografijama.

Onlajn baza može da se pretraži po datumima, događajima, ličnostima i zemljama, a njeni posetioци imaju priliku da učestvuju u upotpunjavanju informacija o istoriji „tagovanjem“ fotografija i dodavanjem povezanih informacija.

Sakupljena građa je dragoceno svedočanstvo o putovanjima Josipa Broza, posetama stranih šefova država i vlada, susretima sa svetski poznatim ličnostima različitih zanimanja, kao i situacijama iz njegovog svakodnevnog života.

- **Savamala - Još jedna lokacija na Zvučnoj mapi Beograda**

Decembar 2013. – Projektom beleženja i čuvanja društvene istorije Beograda, „Zvučna mapa Savamale“, gradska četvrt Savamala dobila je svoju lokaciju na Zvučnoj mapi Beograda, a Udruženje građana „Tačka komunikacije“ i Telenor fondacija nastavile su saradnju.

Zahvaljujući projektu „Zvučna mapa Savamale“ (www.zvucnamapasavamale.rs), moderne tehnologije iskorišćene su kako bi se stvorila i ojačala veza između mlađih stanovnika ovog dela grada, vičnijem korišćenju informacionih tehnologija, i starije populacije koja je priče o Savamali želela da sačuva od zaborava. Za turiste, zvučna mapa je jedinstvena prilika da se upoznaju sa svakodnevicom i bogatom istorijom jedne gradske celine.

Beograđani su dali svoj doprinos projektu donošenjem starih fotografija, prepričavanjem porodičnih i ličnih priča, kao i predlaganjem novih mesta ili sagovornika koji bi takođe mogli da se nađu na Zvučnoj mapi Beograda.

Projekat Zvučna mapa Beograda pokrenulo je Udruženje građana „Tačka komunikacije“, a pored Telenor fondacije, svoju podršku su dali Ministarstvo kulture i Gradski sekretarijat za kulturu Grada Beograda. Takođe, veliki doprinos dali su Gete institut kroz projekat Urban incubator Belgrade – Model for Savamala, Mikser festival, UK Parobrod, Društvo Savamala i mnogi drugi ključni činioci javnog života.

4.4. Projektne aktivnosti i ostvareni rezultati – kategorija zaštita životne sredine

- **Zelena oaza na Dunavu**

April 2013. - Zahvaljujući saradnji kompanije Telenor, pokreta Supernatural, Gradske opštine Palilula i Sekretarijata za zaštitu životne sredine Grada Beograda na Adi Huji, na prostoru od oko 500 kvadratnih metara, formiran je Telenor vrt sa više od 700 biljaka i klupama za posetioce.

Nekadašnja deponija šuta – Ada Huja, doprinosom naše kompanije pretvorena je u bogat park dostupan sugrađanima za boravak u prirodi i uživanje na Dunavu.

Akcijom sadnje motivisali smo naše kolege, kao i sve građane, da upoznaju i čuvaju prirodu i skrenuli pažnju na važno pitanje pošumljavanja Beograda.

- **Telenor fondacija u akciji Plavo-zeleni Beograd**

Maj 2013. – Uz podršku Telenor fondacije 25. maja u parku Tašmajdan u Beogradu u akciji „Plavo-zeleni Beograd“, čiji je organizator Centar za unapređenje životne sredine promovisana su prirodna bogatstva Beograda i okoline i zaštita životne sredine. Posetioci parka imali su priliku da se upoznaju se sa inovativnom platformom "Plavo-zelena mapa" koja se sastoji od internet portala www.bgmap.rs i aplikacije za "pametne uređaje" napravljene u tehnologiji "proširene stvarnosti".

Takođe, posetioci su imali priliku da osvoje i zanimljive „zelene“ nagrade, kroz učešće u kvizu koji je pripremljen kao deo akcije. Akcija "Plavo-zeleni Beograd" predstavlja nastavak promocije prirodnih bogatstva Beograda, buđenja svesti o značaju zaštite i očuvanja prirodnih dobara grada Beograda, i doprinos realizaciji aktivnosti kojie su predviđene u "Strategiji pošumljavanja područja Beograda".

- **Predstavljen virtuelni vodič kroz eko-destinacije Srbije**

Septembar 2013. – Projekat EkoVirtour, realizovan uz podršku Telenor Fondacije, predstavljen je na konferenciji za novinare održanoj 10. septembra u Media centru u Beogradu. Android aplikacija, izgrađena u okviru projekta, omogućava svim domaćim i stranim turistima, kao i svim ostalima koji odmor žele da provedu u prirodi, bolje upoznavanje sa eko-destinacijama i prirodnim i kulturnim nasleđem Srbije.

Putem virtuelne eko-ture kroz zaštićena područja Srbije posetioci aplikacije mogu da se informišu o flori, fauni, kulturnim znamenitostima, aktivnostima u prirodi, lokalnim proizvodima i običajima stanovništva. U aplikaciji su prikazana sledeća zaštićena područja: Nacionalni park Fruška gora, Nacionalni park Tara, Nacionalni park Đerdap, Nacionalni park Kopaonik, Predeo izuzetnih odlika Vlasina, Spomenik prirode Đavolja varoš, Specijalni rezervati prirode Uvac i Zasavica.

Preuzimanje EcoVirtour aplikacije omogućeno je putem Google Play-a ili na internet prezentaciji www.serbiaecotour.rs skeniranjem QR koda.

Projekat EcoVirtour, pored Telenor Fondacije, podržao je Sektor za turizam Ministarstva finansija i privrede, kao i Turistička organizacija Srbije.

- **„Recikliraj baš, uradi šta znaš“**

Decembar 2013. – 23. decembra u Sportskom centru Vračar svečano je pušten u rad RECIPELET. Skulptura-igračka sa solarnim napajanjem namenjena je za reciklažu pet i plastičnih boca, a sadrži i presu za pet i papirni reciklažni materijal.

U RECIPELET takmičarskim radionicama učestvovalo je 120 osnovaca iz 50 redovnih i specijalnih škola, a pobjedničko rešenje, uz podršku nastavnice Slobodanke Todorović, osmislile su Anđela Vukašinović i Andrijana Tmušić iz škole "Siniša Nikolajević".

Kroz takmičenje u izradi Recipleta đaci su razvijali kreativne i motoričke sposobnosti, a kroz igru i reciklažu naučili su kako da ono što je odbačeno postane lepo i korisno.

Zahvaljujući podršci Telenor fondacije pribavljeno je 100 reciklažnih kontejnera za pet i papir: 54 za beogradskih šest osnovnih škola, 36 za šest osnovnih škola u Vranju, i devet za osnovnu i srednju školu u Sokobanji.

Svečanim puštanjem u rad RECIPELET-a ekološkog uređaja, završava se devetomesečni program nacionalne ekološke kampanje pod nazivom "Recikliraj baš, uradi šta znaš" koju kroz niz povezujućih aktivnosti realizuje Regionalni centar za životnu sredinu.